

[В. Камчатний]

#4-5 от 15.03.2017

: 1962 . 1952 . . . , - , (').

«Хлопче, а навіщо тобі ця електрохімія? Подивись, все, що навколо тебе, це в'яжучі – будівлі, палаци, заводи...!» Саме так, жартома, намагався переконати мене до вступу на свою спеціальність у 1972 р. завідувач кафедри хімії технології в'яжучих матеріалів ХПІ професор Євген Іванович Ведь. Зустріч із ним мені, тоді молодому абітурієнту, організував декан неорганічного факультету, мій земляк В. І. Шагайденко. І хоча я все ж обрав електрохімію (щоб не підвести земляка), шана до професора Є. І. Ведя після нашого першого знайомства лишилася назавжди.

Є. І. Ведь належить до когорти славетних випускників нашої «альма-матер», які складають її славу та гордість. Він народився 15 березня 1917 р. в с. Лозовій на Луганщині в робочій сім'ї. Його мати в скрутних умовах виховала чотирьох дітей – його, брата (в подальшому – аспіранта істфаку Харківського університету, репресованого та розстріляного у 1937 році) та двох сестер. Із 15 років Євген Іванович заробляв копійку, працюючи електромонтером на ФЗУ Краматорського цементного заводу. У 1935 р. після навчання на робітфаці у Слов'янську вступив до Харківського хіміко-технологічного інституту, де опановував технологію силікатів. По закінченні, у 1940 р., був призначений на посаду начальника горнового цеху комбінату «Красный керамик» (тоді – Ленінградська область). У 1941–1947 рр. працював у Свердловській області начальником техбюро, головним інженером на заводі вогнетривів, який прирівнювався до військових об'єктів. За свій внесок у оборону країни отримав медаль «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.». У повоєнні роки Є. І. Ведь працював на викладацькій роботі у Ворошиловградському гірничо-будівельному технікумі та науковим співробітником у рідному ХХТІ (у 1949 р. ХХТІ повернувся до складу поновленого ХПІ). Тоді ж став кандидатом технічних наук (1952 р.), доцентом, а пізніше – заступником декана силікатного факультету ХПІ.

У вересні 1953 р., як один із найталановитіших фахівців ХПІ, був відряджений до Китайської Народної Республіки, де працював на посаді Головного радника Тяньцзиньського політехнічного інституту з технології вогнетривів. Внесок ученого у підготовку спеціалістів та

аспірантів для цієї країни, створення підручників (які, до речі, сьогодні експонуються в музеї нашого університету) були високо оцінені керівництвом КНР. За свою плідну діяльність Є. І. Вєдь був нагороджений медаллю «Китайсько-радянська дружба» за №2, яку йому особисто вручив Голова Держради КНР Чжоу Ень Лай. Пізніше, у 1955 р., науковець був нагороджений ще однією медаллю КНР. Цікавий факт – Євгену Івановичу, як одному з небагатьох іноземних фахівців, була надана висока честь взяти участь у прийнятті військового параду на честь 6-ї річниці КНР, що відбувся в Пекіні на майдані Тяньаньмін, на урядовій трибуні поруч із лідерами країни Мао Цзе Дуном, Чжоу Ень Лаєм та Лю Шао Ці. Повернувшись до ХПІ у 1958 р., Є. І. Вєдь очолив кафедру хімічної технології в'язучих матеріалів. Потому вже ніколи не полишав рідного інституту, хоча й отримував привабливі пропозиції щодо призначення на різні посади – проректора Белгородського інституту будматеріалів, заступника міністра промисловості будматеріалів УРСР тощо. У 1968 р. захистив докторську дисертацію, отримав звання професора (1969 р.). Учений став фундатором наукової школи з в'язучих матеріалів на основі промислових відходів, виробництва білих та кольорових цементів на основі доломітової сировини, вогнетривів автоклавного тверднення. Його наукова спадщина нараховує 207 праць, у тому числі 6 монографій та 23 авторських свідоцтва. Серед його вихованців – 9 кандидатів наук. Євгеній Іванович був нагороджений орденом «Знак Пошани».

Очолювана ним кафедра готувала фахівців не лише для СРСР, а й для інших країн – В'єтнаму, Китаю, Німецької Демократичної Республіки. Навчаючись у ХПІ в 70-х роках, я мешкав у інтернаціональному гуртожитку ББК разом зі студентами-«цементниками». Пригадую високі оцінки, які тоді на адресу свого вчителя Є. І. Вєдя висловлювали Ханс-Бертрам Фішер, нині професор Ваймарського інституту будівельних матеріалів, всесвітньовідомий фахівець у галузі силікатів, зокрема, гіпсу; а також майбутні керівники цементної промисловості НДР Фолькмар Клаус, Альбрехт Ренкер, Фолькер Хессе, в'єтнамець До Конг Нгок.

Та, перш за все, більшості оточуючих Євген Іванович запам'ятався як талановита, артистична, харизматична особистість, наділена добротою та гумором. Поряд із високопрофесійним викладанням лекційного матеріалу він міг прочитати вірша, майстерно намалювати дружній шарж, потішити численними анекдотами. Яюсь, не маючи уявлення про гру на музичних інструментах, він сів за піаніно і вже через недовгий час награвав різні композиції. Коли його питали: «Звідки у вас таке незвичайне прізвище?», він, піднявши свої густі брови, з незмінною усмішкою хриплуватим голосом відповідав: «Аз, Буки, Вєди». Через усе життя Є. І. Вєдь проніс кохання до своєї дружини Євгенії Іванівни (яка також є випускницею нашого вишу), виховав з нею двох синів та трьох онуків, створивши чергову династію політехніків та передавши їм свої «наукові гени». Адже сьогодні в НТУ «ХПІ» нащадки вченого гідно продовжують його справу в галузі хімічних технологій. Так, на факультеті ТНР працює його онук, доктор технічних наук, професор Марина Віталіївна Вєдь. Вона є визнаним в Україні фахівцем у царині технічної електрохімії та хімічного опору матеріалів, застосування засобів штучного інтелекту для моделювання і оптимізації систем електрохімічних технологій, входить до складу Наукової ради НАН України з проблеми

«Електрохімія». У її творчому доробку понад 670 наукових праць (40 – у базах Scopus), з яких 8 монографій та 10 підручників і навчальних посібників, понад 80 патентів і авторських свідоцтв. М. В. Ведь у 2014 р. стала переможцем обласного конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена» в номінації «Викладач фундаментальних дисциплін». Підготувала 5 кандидатів наук.

Син Є. І. Ведя – Валерій Євгенович Ведь, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри «Інтегровані технології, процеси і апарати», автор понад 300 наукових праць, зокрема 2 монографій, 23 навчальних посібників, 40 патентів і авторських свідоцтв, підготував 4 кандидатів наук. Він відомий своїми дослідженнями в галузі високотемпературного матеріалознавства, зокрема, в напрямках створення високотемпературних електроізоляційних й ерозійно-стійких покриттів елементів газотурбінних двигунів та двигунів внутрішнього згоряння, робочих органів рушіїв орієнтації космічних кораблів тощо, а також створення керамічних нагрівників принципово нового типу. Онука Олена Валеріївна Ведь – старший викладач кафедри комп'ютерного моніторингу і логістики.

На будівлі технічного корпусу НТУ «ХПІ» на честь Є. І. Ведя встановлена меморіальна дошка. Відзначаючи сторічний ювілей цієї непересічної особистості вклонімося його світлій пам'яті!

В. Камчатний, виконавчий директор правління ГО «Асоціація випускників НТУ «ХПІ», кандидат історичних наук.

До 100-річчя від дня народження професора Є. І. Ведя в Музеї історії НТУ «ХПІ» в ці дні відкрита виставка, де експонуються унікальні матеріали, нагороди, документи, наукові праці представників цієї відомої династії політехніків.